

Društvenik.

"Domoljubova" priloga, posvečena
izobrazbi in našim društvom.

Zgodovina naše monarhije pod vlado cesarja Franca Jožefa I.

(Od l. 1848 do 1851.)

Decembra smo slavili šestdesetletnico vladanja našega cesarja. Šestdeset let v človeškem življenju je že častljiva starost. Koliko mogočnejša so pa ta leta na ramah vladarja, ki mu je usoda namenila, da vodi svoje podanike skoro skozi tri rodove. V zgodovini so zelo redki slučajji, da bi pol stoletja sedela na prestolu ista oseba, še veliko redkejši pa taki dogodki, kot smo ga Avstrijci obhajali lani drugega grudna.

Vladanje našega Franca Jožefa pomeni za Avstro-Ogrsko neko popolnoma novo dobo. Kaj se je vse zgodilo od leta 1848 pa do danes. Kratek pogled nazaj nam kaže toliko poučnega in zanimivega, da sem se odločil, napisati malo zgodovino naše monarhije od leta 1848 naprej.

Za vsakega zavednega Slovenca je pa praznovanje te najnovejše dobe avstrijske zgodovine še celo potrebno. Za vladanje sedanjega cesarja se je izvršil preporod slovenskega naroda v vseh strokih njegovega javnega življenja. Od leta 1848 sem se je začela buditi naša narodna zavest, dočim se je Slovenec prej komaj zavedal svoje narodnosti. Iz malih početkov domače književnosti, se je razvilo lepo in precejšnje slovstvo, da smemo brez strahu stopiti v kolo drugih kulturnih narodov. Politično, gospodarsko, združeno in društveno življenje se je pri nas Slovincih v zadnjih tridesetih letih postavilo na trdne noge, kar nam daje upa za lepšo bodočnost.

Ko je Franc Jožef zasedel avstrijski prestol, je vladal po celi Evropi duh revolucije. Februarski upori na Francoskem so tako vplivali na druge evropske države, da so povsod hoteli poskusiti z revolucijami. Narodi so zdihovali pod trdo pestjo absolutizma, birokratizma in graščinske vlade. Marca meseca je že zašumelo na Dunaju, v Berlinu, na Ogrskem, Laškem pa tudi drugod. Povsod so zahtevali več pravic ljudstvu in neodločni avstrijski cesar Ferdinand je takoj odpustil osovražnega ministra Metternicha in sklical prvi državni zbor na Dunaj, ki se je potem s

cesarjem preselil na Moravsko v Kromeriz.

Upornike na Laškem je sicer Radecki slavno premagal, ali vihar v Avstriji se ni ni poglobel in cesar Ferdinand je odstopil prestol svojemu nečaku, osemnajstletnemu Francu Jožefu, ki se je v teh žalostnih časih oklenil pomoči svoje izkušene matere Zofije in mogočnih svetovavcev Radeckega, Švarcenberga, Vindišgreca itd.

Ogri so spomladi l. 1848 slabotnega Ferdinanda še prisilili, da jim je dal samostojno ministrstvo in lastno državno upravo. Ogrska je bila po ti ustavi popolnoma svoja država in jo je z Avstrijo vezala le oseba vladarjeva. Nasilno obnašanje ošabnih Mažarov proti Slovanom na Ogrskem in Hrvaškem je dalo povod ostremu sporu in nazadnje celo vojni med Hrvati in Mažari. Slavni ban Jelačić je potolkel Mažare in pridobil na ta način Hrvatom večjo samostojnost.

Nič čudnega ni torej, če so se novemu cesarju Francu Jožefu Mažari uprli. Bili so se mladega a odločnega vladarja, da jim ne vzame ugrabljenih pravic nazaj in začeli vojsko zoper njega, češ, da je bil stari cesar Ferdinand pahnjjen s prestola in, da je ta Ferdinand še vedno ogrski kralj. Seveda so na Dunaju te ogrske izgovore takoj spoznali in vedeli, da se hočejo Mažari sploh znebiti stare vladarske rodbine habsburške.

Takoj, še pred novim letom 1849, sta generala Jelačić in Vindišgrec udrla na Ogrsko in podila Mažare nazaj. Nekaj časa, in glavno mesto Budimpešta je padlo Avstrijcem v roke. Ali kmalu se je sreča obrnila in Mažari so zmagali nad Vindišgrecom. Tu pošlje ruski car Nikolaj I., ki se je bal, da se ne bi revolucija razširila tudi na Poljsko, našemu cesarju 130.000 mož na pomoč, ki so Mažare kmalu pokorili. Zadnja ogrska armada, okoli 30.000 mož močna, se je pri Vilagošu podala Rusom in krvavi punt je bil tedaj udušen. Lokavi minister Košut, oče sedanjega ogrskega ministra Košuta, pomažarjen Slovak, je bil vođa upora in moral tedaj z drugimi kofovodji bežati na Turško.

Ali nekaj začetnikov ustaje so pa vseeno vjeli in izročili rablju. Pokorjeni Ogrski so pristigli prevelike peroti. Slavni banu Jelačiću je cesar dal veliko pravic

za njegov narod in hrvatska kraljevina je postala tedaj neodvisna od Ogrske.

Med tem časom so pa topovi gromeli tudi na Laškem. Italijani na Benečanskem in v Lombardiji niso marali za Avstrijce in poželjivo zrlji čez črnormene mejnike v svobodno kraljevino Sardinijo. Sardinski kralj Karol Albert je tudi želel iztrgati svoje lombardske brate avstrijski vladni in tako se je znova lotil avstrijskega maršala Radeckega, čeravno ga je ta že julija 1848 močno naklestil. Bitka pri Novari 23. marca 1849 je za enkrat zopet prekrizala sardinske račune in Karol Albert je od žalosti prepustil krono svojemu sinu Viktorju Emanuelu, ki je plačal Avstriji vojne stroške.

Z zmagami nad uporniki na Ogrskem in Laškem je bila velika revolucija končana. Mladi Franc Jožef si je s tem utrdil svoj prestol in se lotil velikega dela na znotraj.

Prvi državni zbor, ki ga je sklical še cesar Ferdinand, je med tem zboroval v Kromerizu. Toda ti prvi avstrijski postavodavni skupščini ni hotelo iti delo izpod rok. Začetek je težak. Ljudski zastopniki še sami niso docela umeli pravic državnega zbora. Kovali so načrte za različne postave, ali večina od teh ni bila primerna času. V večmesečnem zasedanju se je sklenila le kmetška odveza, po kateri bi postal kmet lastnik svoje zemlje, in odprava graščinske sodne oblasti. O novi ustavi se niso mogli zediniti in zato je vlada sama izdelala načrt zanjo in jo proglasila marca 1849, državni zbor pa poslala domov. Ta ustava se zove radi tega marčana ustava in oktroirana, ker jo je vlada sama razglasila, ne meneč se za skupščino.

Ali ta nova ustava, veljavna tudi za Ogrsko in Hrvatsko, je ostala seveda na papirju le do Božiča l. 1851. Tedaj jo je pa cesar preklical in uvedel absolutizem za vso državo, to se pravi, vladal je sam z ministri, dajal postave in odločeval o njihovi izvršitvi. Vlada ni bila za svoja dejanja nikomur odgovorna razun cesarju.

(Dalje prihodnjič.)

Nekaj navodil našim društvom.

Za uspešno delovanje »Zvezinik« društev objavimo nekaj navodil. Želimo, da bi jih bratska društva poskušala praktično izvesti.

Odbori in odborniki.

Glava vsakega društva je odbor. In zato mora gledati odbor, da so posamezni odborniki za zgled ostalim društvenim članom. Odborniki morajo biti prijatelji med seboj, enega duha in enega srca. Kjer tega ni, izginja zaupanje v društvo in člani je trumoma zapuščajo. Kdo drugi trpi pri tem, kakor dobra stvar vsled osebne občutljivosti in ljubosumnosti?

Odborove seje morajo biti redne. Vsak mesec se mora prirediti najmanj ena seja. Kjer ni društvenih sej, tudi društvenega življenja ni. So odbori, v katerih se ves odbor zanaša le na posamezno osebo. Pri sejah, če jih je sploh kaj, nihče drugi ne odpre ust. Dela seveda vse sam. Obenem je predsednik, zapisnikar, blagajnik pa še morebiti knjižničar navrh. Le na enega vse gleda. In ko morebiti zapusti kraj, pa leži vse na tleh. To ni prav. Naša društva imajo namen vzgojiti moške dela. Namenjena so napredku in izobrazbi. Pričeti se pa mora pri glavi in ta je pri društvi odbor. Posamnim odbornikom mora nakazati odbor kake dolžnosti in paziti, da jih izvršujejo. Začetkoma je težko, a sčasoma se odborniki privadijo dela in reda, tako pa tudi društvo dobi ugled med prebivalstvom. Odborniki morajo biti z društveniki prijazni in poslušati njihove priporočbe, če so tudi morebiti včasih zelo malenkostne in dolgočasne. Nikdar pozabiti: Sluga vseh članov je odbor.

Predavanja.

Prvi namen vsakemu društvu mora biti skrb za predavanja. Vsaj eno redno mesečno predavanje je najmanj, kar se mora zahtevati od vsakega našega društva. Potrebno je, da se predavatelji menjajo. Naj doni zvon še tako lepo, kdor vedno čuje le en glas, se ga naveliča. Splošno naj obvelja načelo, da povrnejo društva tujim predavateljem potne stroške. Če ne mara sprejeti odškodnine, naj se ta vsota pošlje »Zvezi«, ki potem obračuna z njim. Pred vsem je pa treba predavanja naznaniti političnim oblastim, da nima društvo kakih sitnosti in popolnoma nepotrebnih stroškov. Naznanilo naj bo sestavljeno po sledečem vzorcu:

Slavnemu c. kr. okrajnemu glavarstvu

v Ljubljani.

Slovenska kršćansko socialna zveza naznanja, da priredi v nedeljo, dne 16. t. m., ob 3. uri popoldne v društvenih prostorih, Devica Marija v Polju št. 3 javno društveno shod.

Slovenska kršć. soc. zveza.

V Ljubljani, dne 19 . . .

Podpis predsednikov. Podpis zapisnikarjev.

Taka naznanila oblastem morajo biti vložena pri političnih oblastih vsaj 24 ur prej, kakor se vrši shod. Kolkovati jih ni treba. Če se torej vrši predavanje recimo

v nedeljo ob 3. uri popoldne, mora biti naznanilo v soboto zadnji čas ob 3. že pri glavarstvu. Kdor prireja predavanja, a pozabi na naznanilo, lahko prav po nepotrebnem plača kazen pri sodniji, ki navadno ni manjša kakor 10 kron, če se pa pozabljenost ponavlja, pa tudi sodnik zvišuje kazen.

Socialni tečaj.

Čemu neki so? To čujemo marsikje in zato jih ne ustanovljajo. Mislijo, da se doseže s predavanji vse. To ni res. Predavanja imajo namen širiti splošno izobrazbo, ne pa vzgojevati posameznika za uspešno društveno in socialno delo. Poleg socialnih stvari morajo voditelji socialnih tečajev izobraziti obiskovalce tudi v zadevah, ki jih potrebuje posameznik kot državljan.

Veselice in zabave.

Na tem polju so naša društva precej delavna. Prav tako. A prigodi se, da tudi tu pozabijo odborniki tu in tam naznaniti veselico oblastem. Veselice, h katerim imajo pristop samo člani in po njih vpleteni gostje, se morajo tudi naznaniti političnim oblastem, samo takih naznanil ni treba kolkovati. Vložiti se morajo 24 ur prej pri oblastvih. Drugače je pa, če priredi društvo kako veselico, tako, da morajo plačati udeleženci vstopnino. V takem slučaju je treba naznanilo o prireditvi kolkovati za 2 kroni in priložiti se mora še en kolek za 1 krono, da izstavi oblast dovoljenje ali licenco.

Gledališke predstave se morajo seveda tudi naznaniti oblastem. Vsaka nova gledališka igra se mora predložiti oblastem. Dokler ni igra odobrena ali cenzurirana, se ne sme igrati, ravno to velja o pesmih. Pripomniti moramo, da se mora predložiti še ne cenzurirano besedilo gledaliških predstav vedno deželni politični oblasti. Gotovega roka za naznanilo veselice in gledaliških predstav sicer ni, a zakon pravi, da se morajo predložiti pravočasno. Najboljše je, da se naznanijo oblastim osem dni prej, da ni kakih sitnosti.

Naznanilo o veselici z vstopnino se napravi tako-le:

Kolek
za
2 K

Slavnemu
c. kr. okrajnemu glavarstvu

v Ljubljani

naznanjamo, da nameravamo prirediti v nedeljo dne 20. t. m., ob 4. uri pop. v Društvenem domu pri D. M. v Polju javno veselico in predstavo že cenzurirane igre »Car in tesar« (igre Novi vek, ki jo predložimo v cenzuriranje).

Sporod.

1. Po jezernu.
 2. Naša pesem.
 3. Slavnostni govor, govori g. kapelan Rihar. (Načet govora je priložen naznanilu.)
 4. Gledališka predstava.
- Prosimo vzeti naznanilo na znanje.
Priložni je priložen kolek za 1 K.

Katel. slov. izobraževalno društvo pri Devici Mariji v Polju.

Matevž Rihar,
predsednik.

Anton Jeriha,
tajnik.

Društveno knjigovodstvo.

Vsi odborniki naj pazijo, da bodo društvene knjige in računi v najlepšem

redu. Proti vzornemu knjigovodstvu ne more nihče zabavljati. Če pa člani zapazijo, da tu ni vse tako, kakor bi moralo biti, pa zabavljajo, da se vse kadi, pa še izstopajo iz društva. Najbolj pametno je, če se vsaka stvar sproti zapiše v društvene knjige. Pripomnimo še, da društvene knjig ni treba kolkovati.

Agitacija.

Ni ljudi! Mrzli so, pa ne pridejo k prireditvi. Tako čujemo večkrat. Navadno pa ni ta vzrok. Tu tiči nekaj drugega. Premalo se pri nas agitira. To je vse. Predpogoj vsake organizacije in seveda tudi društvene organizacije je agitacija. Saj tako huda beseda ni, kakor se čudno sliši. Ta šmentana agitacija ni nič drugega, kakor prigovarjanje za kako stvar. Rečem prijatelju: »Jutri bo predavanje, glej, da prideš tudi ti.« S tem sem že agitiral. In agitirati moram toliko časa, da mi je gotovo znano, da se bo udeležil prireditve. In če mu bo všeč, pristopi sčasoma tudi največji mrzleč v društvo. Le vztrajnosti, nikdar ne nikoli izgubiti poguma. Tudi hrast ne pade na prvi mahije. A tudi agitacija mora biti urejena. V agitaciji izurjene društvenike naj skliče odbor nekaj dni pred prireditvijo skupaj. In tu naj si razdelje agitacijo. Odbor pa nadzoruj, če je vsak agitator izvršil svojo dolžnost.

Ker so povsod nasprotniki, ki si stavijo za glavno nalogo, škodovati društvu, svetujemo, naj se taki agitacijski sestanki vrše po § 2. zborovalnega zakona. Sestankov po § 2. ni treba naznanjati oblastem. A paziti se mora strogo na sledeče:

Vsak udeleženec shoda po § 2. mora dati onemu, ki skliče shod, vabilo in ga povabiti še ustmeno na shod. Vabilo naj bi bilo tako-le:

§ 2. zborovalnega zakona.

Vabilo

za g. na shod, ki se vrši dne
ob . . . uri popoldne v prostorih »Kršč. soc. izobraževalnega društva« v

Sklicatelj:

(Podpis).

Sklicatelj mora poznati vsakega udeleženca. Tudi udeleženec mora poznati sklicatelja.

Sklicatelj mora imeti zapisane vse udeležence.

V slučaju, da pozabi kako društvo naznaniti kak shod, ki se mora vršiti na vsak način, naj se takoj priredi shod po § 2. A paziti se mora, da se izvrše vsi predpisi, če izvedo oblasti, da ni kaj prav, zapoje kazen.

Za agitacijo priporočamo osobito pri velikih prireditvah tiskana ali pa tudi pisana vabila, ki naj jih porazdelje agitatorji med ljudstvo. Jako po ceni so hektografirana vabila. Priprava za hektografiranje ali za pomnožitev spisov ni draga.

Tudi lepaki ali plakati jako dobro služijo za agitacijo. Kaj je plakat, ne opisujemo. Kakšnega je že videl tako vsakdo. Plakat ali lepak se pribije na vogle hiš v najbolj obljubljenih križpotih. Tudi na drevesa. Plakatiranje mora dovoliti politična

oblast, ki se ji mora predložiti tudi plakat. Prošnje za plakatiiranje naj se napravijo tako-le:

Kolik
za
1 K

Slavnemu
c. kr. okrajnemu glavarstvu

v Litiji.

Nameravam v Litiji, Šmartnem in Jablanici nabiti lepake, po vzorcu, ki ga predložim v prigrabu. Prosim za dovoljenje, da smem nabiti take lepake, kakršni je priloženi plakat.

Litija, dne 19 . . .

I. I.

Priloženi plakat mora biti kolkovan s kolkom za 30 h.

Časopisje in društva.

Naša izobraževalna organizacija mora, da doseže svoj namen, skrbeti med drugim tudi za razširjenje dobrega, poštenega časopisja. Na razpolago morajo biti društvenikom in društvencam v društveni čitalnici poštene krščanske naše liste. To se godi. Le malo izobraževalnih društev imamo, v katerih bi ne bili na razpolago dobri poštene časopisi. Naša izobraževalna društva bi pa nikakor ne storila svoje dolžnosti v popolni meri, če bi ne delala z vso odločnostjo in vztrajnostjo nato, da se dobro naše časopisje širi med društveniki in društvencami.

Naročajte krščanske časopise.

Nedavno sem se mudil nekje na Slovenskem, kjer imajo tudi svoje s. k. izobraževalno društvo. V društveni čitalnici sem videl razpoložene vse slovenske krščanske liste. Ljudje so jih z največjim zanimanjem čitali. Opazil sem, kar je največje važnosti, da je ležal naš edini krščanski dnevnik »Slovenec« nečitani na mizi. Tudi »Domoljuba« in »Bogoljuba« ni nihče vzel v roko. Zdelo se mi je to zelo čudno. Vprašam, kako to, da tu ne čitajo ravno teh listov, za katere se drugod, kakor znam iz izkušnje, kar trgajo. Odgovor me je tako zadovoljil, kakor mene sitnega in kakor nekateri pravijo, prenapetega strankarja S. L. S. ni še tako kmalu zadovoljil. Rekli so mi: »Pri nas imamo urejeno tako, da ni čitalna, ki bi ne imela prilike, da čita Slovenca«, »Domoljuba« in »Bogoljuba« doma. Pred leti že je naše društveno vodstvo polagalo največjo važnost na to, da vzbudi med svojimi člani, med katerimi se nahaja ogromna večina fare, predvsem zanimanje za to, da se krščansko časopisje razširi med člani in da dobe vsi člani na dom »Slovenca«. Seveda društvo ni moglo vsem članom pri članarini, ki ni visoka, naročiti »Slovenca«. Tudi posamezniki se niso mogli vsak zase naročiti nanj. Odbor pa ni miroval prej in je začel z agitacijo za »Slovenca« v odboru samem. Štirje odborniki so se zavezali, da naroče skupno naš dnevnik. Vsak se je obvezal, da plača za »Slovenca« društvu na leto 6 kron. Društvo je pa moralo skrbeti in še skrbi za to,

da dobi vsak »Slovenčev« naročnik takoj list in tudi za to, da gre list lepo po vrsti od naročnika do naročnika. Sklenili so pa in tudi držali, da lista ni nihče nikomur posodil. Člani so videli zaroto »Slovenčevcev«, kakor so nazivali »zarotnike« in ni bilo treba kdosi gavedi kako velikega truda, da se je »Slovenec« tako razširil, kakor je danes razširjen. Nisem več vprašal, zakaj da v čitalnici ljudje ne čitajo »Domoljuba« in »Bogoljuba«. Pri ljudeh, ki so naročeni na naš dnevnik, je razumljivo, da poleg precejšnje letne žrtve za dnevnik radi žrtvujejo tudi za svoje stanovsko kmečko glasilo in za cerkveno-politiški list. Nobenega nauka ne pristavljam. Kdor je zaveden član naše izobraževalne organizacije, ve, kaj da mora storiti.

Kar čitaš, moraš razumeti.

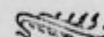
Premalo store naša s. k. društva za izobrazbo. Naša šola ne nudi ljudem tega, da bi jih poučila o tem, kar bi moral znati v naših časih vsak naš državljani, ko zapusti šolo. Splošno in enako volivno pravico imamo, šola pa niti za to ne poskrbi, da bi ljudje poznali najprimitivnejše pojme ustavnega življenja. To vrzel mora zamašiti naša s. k. izobraževalna organizacija. Čitaj časopisje, ko zapustiš ljudsko šolo. Zato je potrebno, da bi naša s. k. društva skrbela za to, da bodo člani tudi umeli, kar čitajo. S predavanji samimi, s političnimi shodi tega ne dosežete. Živimo v časih, ko se hitro vse izpreminja. V časih, ko vidi večina ljudstva posledice časovega toka, ne pozna pa vzrokov, zakaj se vse tako hitro izpreminja. Splošna načela si že še od časa do časa, včasih boljše včasih slabše, obravnavajo po shodih, ali pa po predavanjih. Nekaj meglenih pojmov dobe ljudje. Ne morejo pa slediti hitrim izpremembam našega časa. Potrebno je zato, da se vrše v s. k. izobraževalnem društvu najboljše po jutranji maši takoj redni nedeljski in praznični sestanki. Ob takih sestankih naj bi kdo kratko poročal, kaj se je zgodilo politično in gospodarsko važnega med tednom. Ljudje naj ob takih sestankih tudi vprašajo, česa niso razumeli, ko so čitali »Slovenca«, »Domoljuba«, »Bogoljuba«. Ob teh sestankih naj bi se tudi temeljito razpravljalo o stvarih, s katerimi se pečata državni in deželni zbor. Tu naj bo tista politična šola, ki naj razbistri ljudem pojme in jih dovede, da bodo znali pravilno presojati važne stvari, o katerih marsikdaj, večinoma po nezakriviljeni nevednosti sodijo pomotno.

Ali so storila povsod naša s. k. izobraževalna društva svojo dolžnost glede na velevažno zadnje zasedanje kranjskega deželne zbor? So-li poučila s. k. izobraževalna društva ob pričetku pomoči z ozirom na pomanjkanje krme svoje članne? Kar piše časopisje, se mnogokrat lahko prezre, dasi je važno za dotični stan. Saj ni menda edinole berič za to, da pove, kaj naj n. pr. stori kmet. Brez takih rednih nedeljskih in prazniških sestankov po naši s. k. izobraževalni organizaciji ne pridemo naprej. Ljudstvo mora znati, kaj se godi po svetu, umeti mora, zakaj se kaj važnega pripeti, naučiti je moramo, da bo znalo

pametno presojati dnevne dogodke, dobiti in imeti mora priliko, da tudi vé, kdaj in kako naj se potegne za to, kar mu gre. Edina pot, da se doseže ta namen: naša s. k. izobraževalna društva!

Nasprotno časopisje

se zelo vriva poštemu slovenskemu krščanskemu ljudstvu. Mikavni naslovi »Gorenjec«, »Notranjec« in kar je še takih malih liberalnih trobent, mikaajo ljudi. Čitajo nasprotno liste tudi naši ljudje. Saj znamo, da je vsak človek radoveden. Ne smemo podcenjati nevarnosti nasprotnega nam časopisja. Osobito zadnje čase sem so postali liberalni listi in tudi liberalci grozno pobožni. Sicer smo poznali že ob časih najodurnejšega boja med liberalci in krščansko mislečimi take liberalce, ki so šli ob volitvah k sv. obhajilu, da so izpejlali ob kake naše volivke pooblastilo za liberalce. Zdaj pušča duhovnike in vero liberalno časopisje pri miru. Zato pa hujška proti S. L. S., ki brani krščanska načela. Na laži in na liberalno hinavščino se vsede marsikak človek. Vsakega, ki pade, je škoda. Zato pa mora naša s. k. izobraževalna organizacija popolnoma natančno znati: 1. če širijo liberalci med našim ljudstvom svoje liste. 2. Kdo jih čita. Na vsako liberalno laž, zavijanje in hinavsko pisavo ali pa postopanje liberalcev je strogo paziti. S. k. izobraževalno društvo mora paziti, da razbline vsako liberalno spletko in vsako liberalno laž sproti ob nedeljskih sestankih. Plevel se mora takoj iztrebiti, če ne, zaduši žito. Ravno to morajo storiti naša s. k. izobraževalna društva v takih krajih, kjer se začuti, da rižejo rdeči soc demokrati, proti katerim je boj v toliko lažji, ker niso še taki hinavci, kakršni so liberalci. Kjer se zarivajo socialni demokrati, se mora delati tudi na to, da se razširi »Naša Moč«. Boj liberalcem in socialnim demokratom bodi geslo naši izobraževalni organizaciji na celi črti!

Seznam „Zveznih društev“

v letu 1907/8.

VI. Štajerska »Zveza«.

(Dalje.)

71. Razbor (p. Slov. gradec). — Izobraževalno društvo.
72. Sladka gora (p. Šmarje pri Jelšah). Kat. slov. izobraževalno društvo.
73. Slivnica (p. Hoče). — Bralno društvo.
74. Stari trg (p. Slov. gradec). — Kmet-sko bralno društvo.
75. Studenci pri Mariboru. — Kat. slov. izobraževalno društvo.
76. Studenci pri Poljčanah. — Bralno društvo.
77. Slivnica pri Celju. — Bralno društvo.
78. Selnica nad Mariborom. — Mladeniška zveza.
79. Stopce. — Kat. slov. izobr. društvo.
80. Škale (p. Velenje). — Bralno društvo.
81. Šmarje (p. Sevnica ob Savi). — Kat. slov. izobraževalno društvo.

82. Šmarje pri Jelšah. — Kat. slov. izobraževalno društvo.
83. Šmartin pri Slov. gradu. — Bralno društvo.
84. Šmartin (p. Velenje). — Kat. bralno društvo.
85. Tinje (p. Slov. Bistrica). — Bralno društvo.
86. Trbovlje. — Kat. delavsko društvo.
87. Sv. Trojica v Halozah. — Kat. slov. izobraževalno društvo.
88. Sv. Trojica v Slov. Goricah. — Kat. slov. izobraževalno društvo.
89. Trbovlje. — Kmečko bralno društvo.
90. Sv. Urban nad Ptujem. — Gospodarsko bralno društvo.
91. Velika nedelja. — Kat. slov. bralno društvo »Mira«.
92. Sv. Vid pri Grobelnem (p. Grobelno). — Kat. slov. izobraževalno društvo.
93. Vranjko. — Kat. slov. izobraževalno društvo.
94. Vurberg pri Ptuju. — Gospodarsko izobraževalno društvo.
95. Veržej. — Bralno društvo.
96. Zavodnje (p. Šoštanj). — Kat. slov. izobraževalno društvo.
97. Zavrč. — Bralno društvo.
98. Zibika (p. Pristava). — Kat. slov. izobraževalno društvo.
99. Ziče (p. Konjice). — Bralno društvo.
100. Sv. Lovrenc v Slov. goricah. — Mladeniška zveza.
101. Leltersberg pri Mariboru. — Slov. kat. izobraževalno društvo.
102. Petrovče. — Bralno društvo.
103. Slov. Bistrica. — Slov. kat. izobraževalno društvo.

VII. Tržaška »Zveza«.

1. Bofjunc. — Delavsko podporno in izobraževalno društvo.
2. Dekani. — Kat. slov. izobraževalno društvo.
3. Dolina pri Trstu. — Kat. slov. izobraževalno in podporno društvo.
4. Sv. Ivan pri Trstu. — Slov. kršč. soc. izobraževalno društvo.
5. Kreplje. — Bralno, trto- in sadjerejsko društvo.
6. Predloka. — Kat. slov. izobraževalno društvo.
7. Sočerga. — Kat. slov. izobraževalno društvo.
8. Škedenj pri Trstu. — Kat. slov. izobraževalno društvo.
9. Trst. — Kat. slov. izobraž. društvo.

Končni pregled.

Akademski društvi	2
Kranjska zveza	131
Vipavska zveza	11
Goriška zveza	42
Koroška zveza	19
Štajerska zveza	103
Tržaška zveza	9

Skupno število društev . . 317

Občni zbor S. K. S. Z.

»Slovenska krščansko-socialna zveza« je imela svoj redni občni zbor preteklo nedeljo v svojih društvenih prostorih v Ljubljani. Predsedoval je občnemu zboru društveni predsednik državni in deželni poslanec dr. Krek. Za S. K. S. Z. kot središče kranjskih slovenskih katoliških izobraževalnih društev je poročal č. g. L. Smolnikar.

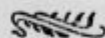
Na deželi so se v pretečenem letu društva jako pridno ustanavljala. Ustanovilo se je in k »Zvezi« pristopilo 20 novih društev in sicer v teh-le krajih:

Besnica pri Kranju, Brdo, Cerknica, Št. Gotard, Grahovo, Hotedršica, Št. Janž na Dolenjskem, Št. Jakob ob Savi, Jezica pri Ljubljani, Komenda, Križevci pri Kostanjevici, Ljubno, Dolenji Logatec, Metlika, Reteče pri Škofji Loki, Selca nad Škof. Loko, Šenturška gora, Sv. Trije Kralji nad Rovtani, Vovtvas na Dolenjskem in Zabnica pri Škofji Loki. — Centrala je pomagala pri ustanovitvi teh društev in je tudi sicer bila na razpolago s predavatelji. — Vseh društev, združenih v »Zvezi«, je danes na Kranjskem z vipavskimi (11) vred: 148. — Izdal se je tudi »Društveni koledarček« za leto 1909., za čegar razprodajo imajo največ zaslug člani telovadnih odsekov.

Izšli so tudi 7., 8. in 9. snopič »Ljudskih iger«; to stvar je vzela v roke »Katoliška Bukvarna«, ki bo izdajanje nadaljnjih snopičev kar se dá pospešila. Dohodkov je »Zveza« kot centrala imela 3281 K 21 vin., stroškov 2456 K 49 vin. — O delovanju »Zveze« v Ljubljani je poročal Iv. Štefe: Število članov in članic S. K. S. Z. se je pomnožilo v preteklem letu za 238 novih članov in članic, imajo pa v »Zvezinih« prostorih tudi dom razna druga naša ljubljanska društva, tako, da je »Zveza« dom za 3274 organiziranih naših somišljenikov in somišljenic v Ljubljani. »Zveza« je pohitela poleti na slavnosti v Cerklje, Mekinje, Vrhniko, Škofjo Loko, samo z njeno pomočjo je bil mogoč sijajni uspeh kranjske skupine v dunajskem cesarskem jubilejnim izprevodu na Dunaju. Priredila je dva mladeniška tečaja in je ustanovila poseben oddelek za obrtniške vajence. »Zveza« je priredila v Ljubljani v preteklem letu 17 javnih predavanj, sedaj jih prireja v veliki dvorani »Uniona« ter so to sedaj največja javna predavanja v Ljubljani. »Zveza« ima v Ljubljani mešani zbor (pevovodja katehet Čadež), vzdržuje pouk v laščini (poučujeta dr. Opeka in dr. Koren), angleščini (dr. Lénart), ruščini (dr. Lénart), poljščini (dr. Lénart), knjigovodstvu (g. Podlesnik), stenografiji (urednik Klemenčič) ter je ustanovila dramatično šolo, v kateri poučuje g. Urbančič. Meseca aprila »Zveza« prvokrat nastopi v deželnem gledališču v igri »Revček Andrejček« ter bo v deželnem gledališču prirejala ljudske igre. Ustanovila bo v ta namen posebni odsek »Ljudski oder«. G. Podlesnik je poročal o telovadnem odseku, ki daje učne moči na deželo. Ljubljanski telovadni odsek je ustanovil po deželi že 53 telovadnih od-

sekov. G. deželni odbornik prof. Jarč je vsak četrtek imel socialni tečaj, meseca aprila pa se vrši v Ljubljani socialni kurz za voditelje naših društev. V imenu ljubljanskega ženskega oddelka je poročala gospa Manfreda, da je oddelek priredil tri zabavne večere, oddelek je članicam preskrbel pouk v šivanju, likanju, vezenju. Kakor moški oddelek ima tudi ženski oddelek dobro uspevajočo »Čebelico«. Knjižničar Kos je poročal, da ima društvena knjižnica 1862 knjig, za 265 več kakor lani. Na občnem zboru je bil soglasno sprejet nasvet prof. Jarca, da »Zveza« v drugi izdaji izda dr. Krekov »Socializem«.

Dr. Krek je nasvetoval, naj »Zveza« priredi poleti dramatični kurz za voditelje iger po naših društvi, urednik Klemenčič, da napravi »Zveza« enako g'ede učnih knjig za stenografijo, dr. Lénart, da izda priročne slovnice za angleščino, laščino in druge jezike. Sprejet je bil odborov predlog, da se letošnje leto poleti vrši občni zbor vseh naših »Slov. kršč.-soc. zvez« v Št. Jakobu v Rožu na Koroškem. Naša društva naj se že sedaj pridno pripravljajo na izlet med koroško-Slovence. Dr. Krek je obljubil, da priredi »Zveza« tudi pouk o strojepisju. Sprejet je bil Štefetov predlog, naj naša društva prirede na korist zatiranih Slovencev v Št. Ilu na isti dan zabavne prireditve. En dan naj bo »Št. iljski dan« in takrat zberemo lahko toliko, da postavimo »Društveni dom« v Št. Ilju. Vsako leto naj bi se na gotov dan pobiralo med vsemi našimi organizacijami, povsod med ljudstvom na korist obmejnemu Slovencem! Končno je bil sprejet predlog župnika Kalana, da imajo odborniki naših izobraževalnih društev na deželi pravico udeleževati se sej odbora S. K. S. Z. ter tu staviti svoje nasvete. Seje so vsak ponedeljek ob 8. uri zvečer. Za prihodnjo poslovno dobo »Slovenske krščansko-socialne zveze« je predsednik dr. Janez Ev. Krek, podpredsednika sta: Luka Smolnikar in deželni odbornik Ev. Jarč; tajnika: za deželo Traven, za Ljubljano Štefe; blagajnik Sedmak; knjižničar Kos. »Zveza« ima tudi številni pomožni odbor. Bog blagoslovi nadaljnje delo »Slovenske krščansko-socialne zveze«!

Društveni vestnik.

Izlet v deveto deželo! Prihodnji torek 16. marca bo v veliki dvorani »Uniona« zopet javno predavanje, ki bo zopet nekaj posebnega, kajti predavatelj si je izbral vsekakor snov, ki bo gotovo vsakega zanimala: »Iz devete dežele«. »Zveza« je preskrbela, da se zanimivost tega predavanja poveča s krasnimi skioptičnimi slikami, ki pridejo te dni v Ljubljano. Pred vrati dvorane se sprejemajo prostovoljni darovi. Vabimo torej vse naše somišljenice in somišljenike v Ljubljani in okolici, da se poslužijo tega izrednega društvenega užitka, ki ga jim nudi »Slovenska kršč.-socialna zveza« in da prihite v torek k predavanju v veliko dvorano »Uniona«.

V Borovnici je predaval v društveni dvorani zjutraj po prvi sv. maši gospod Legvart o gospodinjstvu z ozirom na gospodinjstvo, ki se ustanovi na Vrhniki. Obljubil nam je, da se ustanovi na Vrhniki. Obljubil nam je, da se ustanovi na Vrhniki. Obljubil nam je, da se ustanovi na Vrhniki.

Izobraževalno društvo v Leskovcu pri Krškem je priredilo na pustno nedeljo predstavo v svojem društvenem prostoru. Igrala se je igra »Čevljar«. Zanimanje za predstavo je bilo veliko, kar priča to, da je bila obširna društvena soba natlačena polna občinstva, in je moralo mnogo ljudi oditi, ker ni bilo več prostora. — Igralci — naši vrli društveniki — so nad vse pričakovanje izvrstno pogodili svoje vloge in se popolnoma vživeli vanje. Igrali so tako fino, da bi človek mislil, da ima pred seboj igralce, ki so že neštetokrat nastopili na odrih. — Zato pa: čast našim fantom — društvenikom! S prvim januarjem t. l. se je ustanovila v Leskovcu »Čebelica«. Z veseljem je bila pozdravljena. In kako marljiva je ta naša »Čebelica«! Že v prvem mesecu njenega življenja je nanesla vkljub hudi, dolgi zimi nad 300 K. Le tako naprej! »Zrno do zrna pogača; kamen do kamna palača!« Iz malega raste veliko!

Katoliško izobraževalno društvo na Breznici je priredilo pustno nedeljo, dne 22. februarja v prostorih stare šole zabavni večer s tamburanjem in petjem. Častiti g. Janko Mlakar je zopet predaval o anekdoti Bosne. Uprizorila se je veselo-igra »Urban Smukova ženitev«. Igralci so si zaslužili pohvalo in priznanje. Udeležba je bila dosti povoljna.

Obletnica katol. slov. izobraž. društva na Brdu. Lepo je obhajalo naše društvo obletnico svojega obstanka. Vrli naši mladeniči so napravili v nedeljo, dne 14. februarja veselo igrano »Čevljar« in celo naša dekleta so se ojučale in ta dan prvič pokazale v igri »Pri gospodi« svojo spretnost. — Najprej je govornik iz Ljubljane v jako poljudnem govoru postavil pred množico navzočih delovanje in važnost društva in še posebno pozdravljaj lep korak v napredku naših deklet, ki bodo danes pokazale na odru, kaj da znajo. Lepo zaključil g. govornik svoj govor, ko pravi, da zunaj vlada mrzla zima, a v mladem društvu je vse v najlepšem cvetju, v živahnem delu. Govorniku množica hrupno aplaudira in kliče »Živijo«. Nastopijo dekleta. Vse vloge so bile dobro igrane, predvsem pa je gospica Tekla s svojo odločnostjo, pravilno in razločno izgovarjavo, lahkim vedenjem povsem ugalala. Pohvalno energično postopanje kuharice Serafine je želo pri občinstvu mnogo aplavza. »Ta Micasta« je v svoji gorečnosti marsikaj šaljivega povedala in povzročila pri občinstvu mnogo smeha. Prvi nastop naših deklet je bil res hvalevreden. Velik napredek so pokazali fantje v svojih ulogah. Čevljar Blaže je pokazal v tej vlogi vso svojo smešnost in izurjenost. Na koncu še spodbuja govornik navzoče na vztrajnost v pričetem delu in

polaga važnost na skupno delo s soslednimi društvi. Domači pevci so zapeli tudi dve lepi pesmi. — Tako naše društvo ob veseli obletnici.

Občni zbor izobraževalnega društva na Brdu. Doba obč. zborov je skoro minila, vendar, dragi »Domoljub«, sprejmi tudi kratko poročilo o našem izobraževalnem društvu, da poveš po širni domovini, da se društvo lepo razvija in kljub vsem zaprekam procvita. Vzlic pustnemu času se je zbralo v župnišču v nedeljo, dne 7. februarja množica mož, fantov in deklet, vnetih za prosep in procvit društva. Velika udeležba je pokazala, da ljudje razumejo, kolike važnosti je društvu za faro. Po kratkem pozdravu predsednika podajo poročila načelnik, blagajničar in knjižničar. Zanimivo je poročilo knjižničarja. Knjig je okoli 350, časnikov 6. Po poročilih se je vršila volitev novega odbora; imena vnetih odbornikov in načelnika nam jamčijo, da se nam ni bati za društvo. Pri raznoterostih se je vnel živahen pogovor; mnogo misli se je povedalo. Ena najvažnejših je, prirejati mesečne sestanke, na katerih bi člani sami predavali in se pogovorili o agitaciji za katoliško časopisje. Člani so sami prišli na to misel, kar kaže, da bo obrodila sadove. — Ko so člani videli napredek v društvu, so bili prešinjani z novim duhom in pohiteli so med sofarane in pridobili društvu novih članov. Ob navdušenju zaključil predsednik občni zbor in pozove člane k vztrajnosti pri začetem delu. — Tebi, dragi »Domoljub«, hvala za poročila, ki si jih prinašal o našem društvu!

Rakitna. Na pustno nedeljo 21. m. m., precej po večernici, je naša dekleška Marijina družba vprizorila v sedmem letu svojega obstanka prvič veseloigro: »Jeza nad petelinom in kes«. Ker nimamo drugega pripravnega prostora za take prireditve, smo postavili oder v šoli in tam se je igra vršila. Najprvo so zapele naše vrle pevke tri krasne narodne pesmi; nato je sledila deklamacija in igra. Igrale so naša dekleta nad vse pričakovanje izborna. Zares, pravi užitek jih je bilo poslušati! Največ smeha je vzbudila premetena botra Katra. Ne vemo, katero igralko bi bolj pohvalili; pomislite, prvič — pa tako zavestno in živahno so nastopile, kakor da bi bile uže od nekdaj na gledališkem odru. Šola je bila polna gledalcev do zadnjega kota. Igri je sledila tombola, končala se je pa z veliko zabavo, s prodajo petelina na dražbi. Zadovoljno in veselim obrazom se je občinstvo razšlo z željo v srečo, da bi se kmalu zopet priredila kaka igra. Tei želji občinstva hočemo tudi ustreči; naša dekleta se uže pridno uče lepo igrati: »Dve materi« za velikonočni ponedeljek; upamo, da tudi ta igra izpade izvrstno, ker prva težava, hvala Bogu, je premagana. — Od druge do tretje postne nedelje t. l. bomo obhajali pri nas sv. misi'on. Vodili ga bodo častiti očetje jezuitje. Bog dal svoj blagoslov!

Vič-Gince. Naše katoliško slovensko izobraževalno društvo je v letošnjem letu pričelo prav živahno delovati. Pristopilo je že tudi nekaj novih članov, vendar pa pogrešamo še mnogo naših somišljenikov

v društvu. Mnogo je pa še tudi članov in članic, ki za leto 1908 in 1909 še niso poravnali članarine. Vse one člane, ki so z članarino še na dolgu, prosimo tem potom, da se prej ko mogoče zgledajo v društveni sobi, da se izjavijo ali ostanejo še člani ali ne, da se jih vé potem iz društvenega imenika črtati. Novi odbor si je nadel nalogo, da kolikor mogoče veliko podačih predavanj napravi, ako mu bode mogoče v to svrhu potrebnih predavateljev pridobiti. Predavanja so vedno prav dobro obiskana. V nedeljo 7. t. m. je predaval gosp. Ravnihar iz Ljubljane. Predavanja se je udeležilo toliko zavednih žen in deklet, da je bila društvena dvorana to pot natlačena polna. To predavanje je bilo za naše matere prav podučljivo. Gospod predavatelj je v svojem poljudnem govoru razložil, kako naj umevajo naše matere pravo vzgojo otrok. — Vsako sredo večer pa prireja društvo takozvane fantovske večere, na katerih prav podučljivo predava gosp. Terseglav iz Ljubljane. Teh večerov se mladeniči prav z zanimanjem udeležujejo, saj je pa zanje tudi zelo podučljivo. V nedeljo 14. t. m. je pa priredilo društvo igrano »Občinski tepček«, burka v treh dejanjih, z prav povoljnim vspelmom. To vam je bilo smeha med gledalci; vsaj so pa tudi naši mladi diletantje svoje vloge prav izvrstno izvedli. Posebno so nam pa ugajali in svoje vloge dovršeno pogodili: Jurca, J. Sluga to vam je bil pravi tip občinskega ubožca; policai, I. Pribošič, župan, Fr. Knez in Jaka, J. Telban, pa tudi ostali so svoje vloge prav častno rešili. Vsakemu naj bode žal, kdor se ni te igre udeležil, priliko pa ima se jo udeležiti prihodnjo nedeljo 21. t. m. ob 5. uri popoldne, ko se bode ponavljala. — V naši župniji je letos pristopilo na novo k družbi sv. Mohorja 41 udov. — Mohorjani na Viču so darovali za »Narodno šolo« v St. Jakobu na Koroškem 12 K, za »Narodno šolo« v St. Rupertu na Koroškem 12 K in za »Dom« v St. Ilji na Štajarskem 12 K. Čast našim vrlim Mohorjanom!

Izobraževalno društvo v Retečah pri Škofji Loki. V nedeljo 7. februarja je predaval g. župnik Avg. Sinkovec. — 14. februarja pa je priredilo društvo predpustnemu času primerno gledališko predstavo, veseloigro »Dr. Vsezna in njegov sluga Štipko Tiček«. To ti je bilo neprisiljenega smeha, da že davno ne toliko. Zadovoljni so se vračali poslušalci domov. Saj so pa tudi igralci dovoljno rešili svoje vloge. Nastopali so srčno, neustrašeno, samozavestno, kakor da bi bili že večkrat in ne še-le prvič na odru. Štipko Tiček je bil res pravi »tiček«. Kdo bi bil mislil, da se bodo priprosti kmečki fantje v tako kratkem času navadili primernega nastopa in vedenja na odru. Le tako naprej, vrli igralci! Dodali smo še komičen prizor »Kmet in fotograf«. Dobro sta jo pogodila. — Na pustno nedeljo smo ponavljali, ker se prvič niso mogli vsi udeležiti, ki bi se radi udeležili.

Iz Spodnje Idrije. V našem izobraževalnem društvu smo imeli 31. januarja občni zbor. Ker se ga pa veliko društvenih članov ni moglo udeležiti vsled oddaljenosti, naj pa izvedo iz »Domoljuba« o dru-

štvenem delovanju pretečenega leta. Veliko se je spremenilo v društvu v enem letu. Postavili smo ga na trdno krščansko podlago in smo raztegnili njegov delokrog tudi po vsej Kanomlji. Več veselje smo priredili v Kanomlji s prav dobrim uspehom in tudi v veselje in zabavo našim vrtilim Kanomeljcem. Le žal, da smo si tako oddaljeni, da se ne moremo še bolj tesno združiti. Pa bo prišla zopet pomlad in poletje in tedaj bomo zopet napravili svoje izlete po Kanomlji. — Tudi knjižnico smo obogatili z lepimi knjigami. Vsi društveniki imajo pravico do izposojevanja knjig. Izposojuje pa knjižničar knjige vsako nedeljo in praznik pred in po maši in pa pred in po litanijah. — Tudi več predavanj smo že imeli. Zadnja tri so bila jako poučna: o slabem in dobrem berilu, o pijančevanju in o svobodomiselnosti. — Ustanovili smo tudi svoj telovadni odsek, ki prav dobro napreduje in bo imel to nedeljo svojo veselico z lepim vspehom. Fantje kanomeljski, kedar bomo pa v Kanomlji ustanovili telovadni odsek? — Časopisov imamo tudi dosti, same dobre, ki nas podučujejo. S takim delom skrbimo v društvu za zabavo in za izobrazbo. Zato pa želimo, da se še več udov vpiše v društvo. Da je društvo res dobro in potrebno vedno tudi naši soprotniki, ki jih naše lepo delo zelo peče in bode v oči. Pa naj jih!

Iz Moravč. Na pustno nedeljo je preživel naše izobraževalno društvo lep dan, kateri ostane Moravčanom v trajnem spominu. Imeli smo ta dan veselico, ki smo jo priredili za odhodnico g. kapelana Fran. Šparovecu, sedanjemu ekspozitu na Vrpolju. Uspela je zares prav krasno. Pričela se je s razjem moškega in mešanega zbora pod vodstvom tukajšnjega organista. Nato je tajnik pozdravil navzoče ter se zahvalil g. kapelanu za trud in požrtvovalnost. Po končanem govoru je deklamoval vrl domač mladenič nalašč za ta dan prirejeno pesem: »V zahvalo g. kapelanu«. Deklamator je podal g. kapelanu v duhu šopek, v katerem se blestijo zlasti tri cvetke, namreč:

»Hvaležnost — prvi cvet duhteč,
v lepoti druge vse prekaša;
je bujen, zal, tako cvetoč —
z lepoto rajsko se ponaša.

Ljubezen vroča — drugi cvet,
ki v šopek Vaš smo ga povili
v dokaz, naj vé moravški svet
kako smo vroče Vas ljubili.

Zvestoba v šopku se lesti —
to cvetko smo med druge djali,
ker zvesti Vašim naukom vsi
in vzorom bodemo ostali.

Nato so nastopili igralci. Proizvajali so tri igre: »Kazen ne izostane«, »Žnidarjev Anže« in »Na kresni večer«. Igralo se je v splošno zadovoljnost. Mnogo smeha je izvalila igra: »Žnidarjev Anže«. Glavna uloga je bila v rokah izvrstnega komika, ki jo je izvrstno pogodil. Ha, kako je bil originalni močnik ponosen na svojega trapezega Anžeta. Pa tudi Anže se je postavil samozavest starega vojaka ga je navduševal. Pri vojakih se je naučil »nobel«

navade in nemščine, s katero je počastil celo vojaškega stotnika. Tega je po »tajič« pozdravil z »but na tlak«, lahko noč pa mu je voščil z besedami: »Puti ma noht«. In nato je bil Anže ponosen. Igra je vseskozi polna šaljivih dovtipov ter je bila šele prvič igrana. Istotako tudi prizor »na kresni večer«. Anton Koprivšek je izborni pogodil Labusa, vaškega tepčka, ki je šel na kresni večer na razpotje čakati neveste in zakladov. A nevidni duh ga je preslepil, da je prestopil krog pred določenim časom in tako je postal Labus zopet nesrečen. Prizor se konča s krasnim naukom: z enim samim nepremišljenim dejanjem je vse izgubljeno. S tem se je veselica končala. Udležba je bila prav obilna. Veselih obrazov se je razhajalo občinstvo, kar znači, da ljudstvo ljubi pošteno zabavo. In tako je prav! Pošteno moravsko ljudstvo, le rado prihaja v izobraž. društvo! V društvu najdeš pravo zabavo, kakršno zastoni iščeš po plesiščih med hreščečimi glasovi harmonike. V društvenih veselicah domuje prava zabava, po kateri ne boli glava! Trezno življenje, zdravo srce, vedro čelo, jasna pamet — in kaj je več?

Komenda pri Kamniku. Naše katol. slovensko izobraževalno društvo je napravilo 7. t. m. svojim članom v dvorani brezplačno predpustno zabavo, ki so jo skoro polnoštevilno obiskali. Ni bilo pijače, ne plesa in vendar so tri ure hitro minile. Za smeh je skrbel »gospod Knoi«, ki je svojo vlogo v šaljivem prizoru izvrstno pogodil. Pevski zbor nam je lepo zapel o črnem kosu, ki se je ženil; prvič smo slišali naš mladi društveni tamburaški zbor. Poleg deklamacije smo slišali še g. kaplana, ki je v šaljivem govoru povedal mnogo resničnega: razodel nam je iz »Zlate Dobe« skrivnost, da prodajamo mleko v izgubo za ničvredno žganje, ki je najhujši sovražnik izobrazbe. Iz govora smo izvedeli, da nas je udov čez 200 in da je društvo v svojem šestmesečnem obstanku že mnogo doseglo: imamo knjižnico z 250 vezanimi knjigami, imamo tamburaški zbor, v dvorani prostoren oder, lepe kulise s štirimi spremenami, imamo delaven telovadni odsek in blizu 60 naraščaja. Treba je le še vztrajnosti v začetem delu, da, kakor drugod, tako tudi pri nas bolj in bolj pokažemo lažljivost svobodomiselnih nasprotnikov, ki vedno kriče: Krščanska vera je sovražnica napredka in omike.

V Podzemlju je vir vsega slabega, tako bi utegnil misliti, kdor je bral dosedaj dopise odtam. A danes mi je mogoče izpodbiti tako sodbo. Kajti, da kar na kratko povem, vrli naši fantje so se sestali in odločno ustanovili k. s. mlad. izobraževalno društvo. Na ustanovnem obč. zboru, ki se je vršil 28. svečana t. l., je glasovalo že 37 udov, samih krepkih, navdušenih mladeničev. Novo društvo ima lepo sobo v cerkveni hiši, za katero se imamo zahvaliti domačemu gospodu župniku. Na mizi leže skoraj vsi slovenski časniki, in začetek društvene knjižnice je tudi že storjen. Kumovala sta društvu pri ustanovitvi gospod M. Vukšinič, oskrbnik n. v. r. v Metliki, ter metliški kaplan, č. g.

Peter Natlačen. Vsak nam je povedal par krepkih resnic. Prvi je zaključil svoj govor: »Pridno zahajajte v društvo, tudi druge pridobivajte, da oblažite svoja srca in srca drugih«. Č. g. Peter nas je vzpodbodel: »Poguma je treba. Tega imate, le naprej! Sami si pridobivate izobrazbe, a dajte je tudi drugim! Bodite pionirji dobre krščanske izobrazbe!« Domači gosp. župnik, preč. J. Rome, nam je izgovoril besede, ki nam naj bodo nekako vodilne: »Skupaj držimo«, je rekel, »vi in jaz; to bo dobra vojska. General brez vojske ne velja nič!« Tako se je vzbudila velika navdušenost, in polni veselja ter trdne volje so se razšli mladeniči — ustanovitelji.

Iz Loškega potoka. Za naš »Društveni dom« se vedno odzivljajo požrtvovalna srca, ki polagajo svoj dar. Nadaljni darovalci: Al. Mohar (Ml. 41), 20 K. — A. Pajnič (H. 8), 20 K. — I. Kržišnik (Tr. 116), 4 K. Turk Mar (R. 69), 4 K. — Kot svatbeno darilo ženin Anton Rus (Tr. 27), 20 K.; njegov vojač J. Šega 20 K. — Fantje Retjanski za odkup vaškega mlaja 6 K. Odzvale so se še: Karolina Gregorič (Ml. 4), — Knavs M. (R. 37). — Vsem tem iskrena zahvala in Bog plačaj! Oglasite se še drugi in

Položite vsak svoj dar

Potoškem domu na oltar.

Na Kozjanah pri Podgradu v Istri smo ustanovili konsumno društvo. Društvo je bilo zelo potrebno. Prej so naši gostilničarji zametovali naše domače vino, niti po najnižji ceni ga niso hoteli kupiti, čeravno so ga kmetje ponujali, šli so raje v druge kraje, potem so pa brluzgo točili in sicer po 80 stotink liter. Sedaj pa, ko je začelo delovati konsumno društvo, ga točijo pa po 56 stotink, in sicer boljše domače vino. Pokupili so ga deloma po vasi in še celo od nekaterih družnikov, in sicer po precej visoki ceni, kakor je letos kup. Seveda so mislili, da bodo s tem društvu škodovali. Toda to jim je že odzvonilo. Prej se bosta dva naveličala, kakor naše konsumno društvo, ki šteje precejšnje število članov.

Sirolin
„Roche“

predpisujejo zdravniki
vsak dan pri

bolernih na pljučih
kašlju, katarih,
oslovskem kašlju, influenci.

Dobiva se na zdravniški
predpis v lekarnah po H. 4: otčlenica.

Zahtevajte izrecno Sirolin „Roche“
in odhlanjajte ponarejanja in nadomestila.

**Steckenpferd-
lilijno-mlečno-milo**
Najmilejše milo za kožo kakor proti pegam!
Dobiva se povsod! 20—1

Malinov sok

(Skupaj 12 steklenic 5 kg le po K 6.87. Kompot iz brusnic
kabel K 5.—. Platinčarice v kislu 1 kabel 5 kg le K 6.—.
Marmeladni zmes kabel 5 kg le 5 K. Zaboječek 5 kg, vsebuje
marmelade, soka, gobe v kislu in soli, skupno 10 do 14 vrst le
5 K. Izborčen vzorec za naložbo naložila 1. Danila, Vo-
lga, Sumava, Čechy. Cenjena naročila naj se izločijo pisati
v tekstem ali nemškem jeziku. — Pohvalno priznanje. Go-
spod A. S. Židov plač 19. januarja 1909: Popolnoma sem za-
dovoljen z Vamim blagom, kar se tiče cene in dobrote, blago se
samo priporoča, da more biti z njim vsak zadovoljen i. t. d. —
Gospod I. N., nadučitelj v Hlivičah piše: Danes dobi
vzorci so mi popolnoma po gladi glede kakovosti, valed česar
prošam i. t. d. (Tisoči takih priznanj) 627 1—1

2 hiši se prodasta.
Več se izve v Ljubljani,
Trnovski pristan št. 14.
202 13—1

**Na prodaj se
3 posestva!**

Eno v **Čirčiščah** pri Kranju, s 6 mernikov
posestva, mali vrt, hiša, hlev, pod, klet,
vse pod eno streho, z opeko krito ter
šele pred 5 leti na novo sezidano.

Cena temu posestvu je **5000 K**; 1000 kron
ostane lahko na posestvu.

Drugo posestvo je na **Otočah**, z velikimi
gospodarskimi poslopji v precej dobrem
stanu. Posestva je 22 mernikov, lep, velik
sadni vrt, dva lepa travnika, en gozd, v
kojem so že lepe smreke. Nobena parcela
ni čez pet minut od doma.

Cena temu posestvu je **12.200 K**.

Tretje posestvo je bolj veliko, okrog 32 ora-
lov njiv, gozdov in travnikov; hiša in hlev
v dobrem stanu.

Cena temu posestvu je **12.000 K**.

Kdor želi natančnejšega pojasnila, naj se obrne
na **koncesijsko posredovalnico v Kranju**,
ter naj priloži znamko za odgovor. 575 3—1

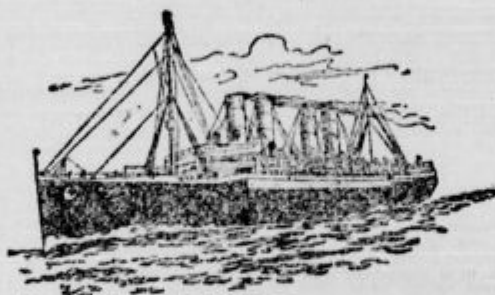
20 milijonov akacijevih sadik.

Enoletne sadike		1000 kosov
15 cm visoke,	1—2 mm debele	K 2—
15—50	3—7	8—
50—80	4—10	14—
80—120	6—12	20—
Dveletne sadike		1000 kosov
50 cm visoke,	1—5 mm debele	K 14—
50—80	4—8	16—
Triletnje sadike		1000 kosov
50—100 cm visoke,	3—8 mm debele	K 22—
100—150	7—14	30—
150—200	10—18	40—
200—250	15—25	50—
2- in 3-letne, presajene, 1000 kosov K 22—,		
65—. 5 milijonov gledičij, 1-, 2- in 3-letne sa- dike, 1000 kosov K 6— do K 20—; 2- in 3-letne presajene, 1000 kosov K 22— do K 65—. 2 mili- jona divjakov jablan in hrušk, 1- in 2-letni, 100 kosov K 10— do K 50— kakor tudi vse drugo gozdno in grmovno, sadno, lepotilno in drvo- redno dreveje. Ilustr. glavni cenovnik na željo zastoj. Grofa Žige Batthyanyja graščinska uprava Csendlak pri Radgoni. 643 3—1		

Prda se večja množina

živega apna

Več pove **Ivan Gruden**, trgovec z
apnom **Godić**, posta Kamnik. 592 3—1

Najcenejša in najhitrejša vožnja

V AMERIKO

Je s cesarskimi brzoparniki

„Kronprinzessin Cäcilie“ 140 26—1
„Kaiser Wilhelm II.“ — „Kronprinz Wilhelm“
„Kaiser Wilhelm der Große“.

Podrobna pojasnila in potrebni pouk da vsakomur

EDVARD TAVČAR, Ljubljana

Kolodvorske ulice št. 35, nasproti stari Tišlerjevi gostilni.

Million visokodebelnatih in poldebelnatih

sadnih dreves

Jabolka od 60 v naprej, hruške, orchi, domač ko-
stanj, breskve, češnje marelce itd. od 1 K naprej.
200.000 kosov lepotnih in drevorednih dreves, kos
od 80 v naprej, 2 milijona lepotnih grmov, 100
kosov od K 15 naprej, 20 milijonov akacij, 1000 ko-
sov od 2 K do 65 K, 15 milijonov gozdnih sadik
smrek, belega in črnega borovca, mecesna, hrasta itd.
1000 kosov od 3 K do 15 K, 2 milijona jablan in
hrušk (divjakov) enoletnih in dveletnih, prve vrste,
1000 kosov od 10 K do 50 K. — Ilustrovan cenovnik
zastoj in poštne prosto 614

Grofa Žige Batthyanyja

graščinska oprava Csendlak pri Radgoni.

Razširjajte Domoljuba.

200.000 jako močnih in lepih lepotnih in drevorednih dreves

zlasti lepih divjih kostanjev, kroglastih akacij, Kristo-
vega trnja, javorjev, jesenov, hrastov; kos od 1 K
naprej. Različna prekrasna žalobna drevesa, kos
od K 1.50 naprej. Milijon sadnih dreves vseh
rabljivih in najbolj preizkušenih vrst. 100 visoko-
debelnih jablan po naši izbiri 50 K. 2 milijona
divjakov jablan in hrušk, eno- in dveletnih,
1000 kosov od K 10— do K 50—.

Ilustrovan glavni katalog pošlje na zahtevo za-
stoj **grofa Žige Batthyanyja graščinska**
uprava Csendlak pri Radgoni. 643 3—1

Josip Kordin

Ljubljana, Pred škofijo št. 3

priporoča svojo bogato zalogo vsakovrstnih

zanesljivih semen

kakor detelje, velikanske pose in korenja

za krmo, vseh vrst trav, travnišnice, je-
senske repe, solate, kuhinjskih zelišč in

.. kmetijskih semen po nizkih cenah. ..

Poštanim potom se izvršujejo na-

.. ročila točno in solidno. ..

256 12—1

Stanje njenih hranil-
nih vlog znaša nad
34 milijonov kron.

Rezervni zaklad
nad
1 milijon kron

Najbolj varno naložen denar je v slovenski mesni hranilnici ljubljanski.

Za varnost denarja jamči in je porok zraven rezervnega zaklada mestna občina Ljub-
ljanska z vsem premoženjem in vso davčno močjo. Zato vlagajo v to hranilnico tudi sodišča
denar mladoletnih otrok in varovancev ter župnišča cerkven denar.

Mestna hranilnica ljubljanska sprejema hranilne vloge vsak dan od 8. do 12. ure
dopolodne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti
vsakega pol leta h kapitalu.

Dne 1. in 16. vloženi denar se obrestuje tako.
Sprejemajo se tudi vložne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar,
ne da bi se obrestovanje prenehalo.

Rentni davek od vloženih obresti plačuje hranilnica iz svojega in ga vlagateljem ne
zaračuna.

Denarne vloge in hranilnične knjižice se sprejemajo tudi po pošti in potom
c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4 1/2% na leto. Z obrestmi vred pa plača vsak dolжник toliko na kapital, da znašajo obresti in to odplačilo skupaj
ravno 5% izposojenega kapitala. Na ta način se ves dolg poplača v 62 in pol leta. Kdor pa plačuje 6% izposojenega kapitala, pa poplača dolg
že v 33 letih. Dolжник pa more svoj dolg tudi poprej poplačati, ako to hoče. Posoja se tudi na menice in vrednostne papirje.

Hranilnica se nahaja v lastni palači v Prešernovih, prej Stonovih ulicah št. 3, nasproti frančiškanskemu klostru.

47 12—4

Naročite pri

KATOLIŠKI BUKVARNI V LJUBLJANI:

ZADNJA KMEČKA VOJSKA,

ki je izšla kot 5. zvezek Ljudske knjižnice in katero oddajamo do konca meseca marca za znižano ceno K 1.—.

Dalje priporočamo poprej izdane zvezke LJUDSKE KNJIŽICE in sicer:

1. zvezek: Znamenje štirih. Londonska povest, 60 v.
2. zvezek: Darovana. Zgodovinska povest iz dobe slovanskih apostolov. 60 v.
3. zvezek: I. Jernač Zmagovav. Povest. (Sienkiewicz-Virant) — II. Med plazovi. Povest tirolskega gorskega župnika. 60 v.
4. zvezek: Malo življenje. Povest. (Dr. Fr. Detela) 1 K.
6. zvezek: Gozdarjev sin. Povest. (Fr. S. Finžgar) 20 v.
7. zvezek: Prihajač. Povest. (Dr. Fr. Detela) K — 90.

Izmed drugih knjig priporočamo:

VOJSKA NA DALJNEM VSHODU. Popis Rusko-japonske vojske leta 1904—05 z mnogimi podobami. Uredil Dr. Evgen Lampe. Broširano K 4'80, vez. K 6'—.

BEN-HUR. Roman iz časov Kristusovih. Spisal Ludvig Wallace. Cena vez. knjigi K 4'50. Lepšega berila in darila si ne moremo misliti kot Ben-Hurja; roman vzbuja in ohranjuje zavest lepote krščanstva in globoke misli njegove so velike vzgojilne vrednosti.

OČE NRŠ. Mulavasič. Cena K 1'50, trdo vezana knjiga K 1'70. To lepo povest so slovenski časopisi že opetovano priporočali.

SLOVENSKI A. B. C. V PODOBAH. Cena K — 80, trdo vezan K 1'20. Prav lična in primerna knjižica za otroke do desetega leta z barvanimi podobami in mišnim besedilom za vsako črko abecede. Otrokom bo v pravo veselje in lahek pouk. Kdor želi, da se njegovi otroci hitro in lahko naučijo brati, naj jim kupi to knjigo.

Za društvene člane in razna društva, ki prirejajo gledal. predstave in pevske večere, priporočamo:

ZBIRKA LJUDSKIH IGER: I. snopič: Pravica se je izkazala. Burka v dveh dejanjih. Samo moške vloge. — Zamujeni vlak. Saloigra v petih prizorih. Samo moške vloge. — Lurška pastirica. Igrokaz v petih dejanjih. Samo ženske vloge. 80 v.

II. snopič: Vedeževalka. Gluma v enem dejanju. Samo moške vloge. — Kmet-Herod. Burka v dveh dejanjih. Samo moške vloge. — Župan šardamski. Veseloigra v treh dejanjih. Samo moške vloge. — Jeza nad petelinom in kes. Veseloigra v dveh dejanjih. Samo ženske vloge 80. v.

III. snopič: Mlini pod zemljo. Igra v petih dejanjih. Samo moške vloge. — Sanje. Igra s petjem v petih dejanjih. Samo moške vloge. — Sv. Neža. Igrokaz v dveh dejanjih. Samo ženske vloge. 80 v.

IV. snopič: Doktor Vseznal in njegov sluga Štipko Tiček. Veseloigra v dveh dejanjih. Samo moške vloge. — Vaški skupuh. Igrokaz v treh dejanjih. Samo moške

vloge. — Novi zvon na Krtini. Igrokaz v dveh dejanjih. Samo moške vloge. — Zakleta soha v gostilni „pri zlati goski“. Predpustna burka v enem dejanju. Samo ženske vloge. 80 v.

5. in 6. snopič (skupno): Garcia Moreno. Zaloigra v petih dejanjih. Samo moške vloge. — Krčmar pri zvitem rogu. Burka v enem dejanju. Samo moške vloge. — Sv. Cita. Slika iz njenega življenja v treh dejanjih. Samo ženske vloge. — Kukavica — modra tica ali „Boj za doto“. Veseloigra v štirih dejanjih. Samo ženske vloge. — Pri gospodi. Saloigra v dveh dejanjih. Samo ženske vloge. — Črevljar. Veseloigra v treh dejanjih. Samo moške vloge. — Kmet in fotograf. Komičen prizor. — Kovačev študent. Burka. K 1'60.

7. in 8. snopič: Samo moške vloge: Sinovo maščevanje ali Spoštuj očeta. Igrokaz v treh dejanjih. — Za letovišče! Burka enodejanka. — Občinski tepček. Veseloigra v treh dejanjih. — Samo ženske vloge: Dve materi. Igrokaz s petjem v štirih dejanjih. — Nežka z Bleia. Narodna igra v petih dejanjih. — Najdena hči. Igra v treh dejanjih. K 1'60.

9. snopič: Samo moške vloge: Na Betlehemskih poljanah. Božična igra v treh dejanjih. — Kuzen ne izostane. Igra v štirih dejanjih. Očetova kletev. — Samo ženske vloge: Čašica kave. Veseloigra enim dejanju. 80 v.

ANDREJ HOFER, tirolski junak. Igra v petih dejanjih z naslovno sliko (Hoferjeva smrt) in obširnimi zgodovinskimi uvodom. Cena 80 v, 10 izvodov K 5'—, Ne samo uprizorjena na odru, temveč tudi kot poučno in kratkočasno berilo bo našla ta knjižica mnogo prijateljev.

ALJAŽ JAKOB, župnik na Dovjem. MEŠANI IN MOŠKI ZBORI:

I. zvezek: A. Mešani zbori: 1. Domovini, 2. Nevesti, 3. Ne zveni mi; B. Moški zbori: 4. Naša zvezda, 5. Ujetega ptička tožba, 6. Soči, 60 v.

II. zvezek: A. Mešani zbori: 1. Pri zibelki, 2. Cerkvica, 3. Ne tožim, 4. Oj planine, 5. Oj z Bogom ti planinski svet; B. Moški zbori: 6. »Solskodomski« mladini, 7. Na Bregu, 60 v.

III. zvezek: A. Mešani zbori: 1. Psalm 118, 2. Ti veselo poj; B. Moški zbori: 3. Na dan, 4. Divna noč, 60 v.

IV. zvezek: A. Mešani zbori: Ujetega ptička tožba; B. Moški zbori: 2. Zakipi duša, 3. Dneva nam pripelji žar, 4. Pri pogrebu, 60 v.

V. zvezek: A. Mešani zbori: 1. Job, 2. V mraku; B. Moški zbori: 3. Dneva nam pripelji žar, 4. Z vencem tem ovenčam glavo, 5. Triglav, 60 v.

VI. zvezek: A. Mešani zbori: 1. Opomin k veselju, 2. Sveta noč, B. Moški zbori: 3. Stražniki, 4. Hvalite Gospoda, Psalm 150, 5. Občutki, 6. Geslo, 60 v.

VII. zvezek: A. Mešani zbori: 1. Slavček, 2. Zaostali ptič, 3. Domorodna iskrica; B. Moški zbori: 4. Pri svatbi, 5. Pri mrtvaškem sprevodu, 6. Geslo, 60 v.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani.